

אור לארבעה עשר פרק ראשון פסחים

מ.

עין משפט
גזר מצוה

מתני' אין חוששין שמא גיררה חולדה כו'. אין חוששין כשצדק זוית זו וזכא לצדוק זו שמא צמוך שצא לצדוק זו גיררה חולדה חמץ למקום הצדוק וזכרונא לחזור ולצדוק: **שאל קו.** שצאת לחוש לכך הרי גם מחלז לחלז יש לומר קך אני צדקתי קודם לחצירי ולאחר צדיקתי הצידה חולדה חמץ מחלז חצירי לחצירי ואין לדבר סוף ולאו חזר ממנא קאמר אלא כל צתי החלז קרוי חזר: **גמ' הא חושינ.** שהצידה נלחן חיישין שמא עדיין הוא כאן וצריך לצדוק ואמאי נימא אכלתיה: **מי לא סני.** במסכת אהלות מדורות העובדי כוכבים טמאין מפני שקוצרין נפליהם בצמיחהם והעכו"ם מטמאין צמיחתן אף בהלל לרצנן ולר"ש צן יומי נמי דלמיר קצרי העובדי כוכבים אינם מטמאין צמגה ומשא מודה הוא דלא ציממעו אלא מטומאת אהל דלא מקרו אדם: **וכמ' ישפה.** העכו"ם צמדור ויהא המדור צריך צדיקה לכשיצא העכו"ם ויצלה ישראל לדור צו: **מ' יוס.** **כדי יצרת הולד:** ואע"פ שאין עמו אשה לפי שחשוד הוא על הזנות: **ויל** **מקום שאור חולדה יכילין להלך אין לייצין צדיקה.** שאל הושלך הן בני חטטורה ואכלוה: **הא** **לאהלות צבשרא מיירי הלך ודאי אכלוה דלא משתיירא:** **האי מאי.** כלומר מאי קושיא א"י אורחא דמשייר צבשרא ליכא לן למישא התם מידי דהתם שחש צעלמא הוא אימור הוא אימור לא הוה הלך היכא דלמירא חולדה תלין לקולה ואמרי' אס תמלא לומר הוא אימור אכלתיה וספק אכילה יכול להוציאנו מידי ספק השלכה אכל הכא גבי חמץ דקשיא לך היכא דחויין דגריה נמי נימא אכלתיה ודאי הוה: **מי יימר דלכלתיה הוי ספק.** ציעור ודאי חמץ היה כאן ואין ספק היתר מוילא את הבית הוא מידי ודאי איסור: **מגורה.** גורן: **מי יומ.**

מתני' אין חוששין שמא גיררה חולדה מבית לבית וממקום למקום דא"כ מחצר לחצר ומועיר לעיר אין לדבר סוף: גמ' טעמ' דלא חוינא דשקל הא חוינא דשקל חיישינן ובעי בדיקה ואמאי נימא אכלתיה מי לא תנן מדורו העכו"ם טמאים וכמה יישהה במדור ויהא המדור צריך בדיקה ארבעים יום ואע"פ שאין לו אשה ויובל מקום שהולדה וחזיר יכולין להלך א"צ בדיקה א"ר זורא לא קשיא הא בבשר והא בלחם בבשר לא משיירא בלחם משיירא אמר רבא האי מאי בשלמא התם אימור הוה אימור לא הוה ואם תמצא לומר הוה אימור אכלתיה אבל הכא דודאי דחוינא דשקל מי יימר דאכלתיה הוי ספק ודאי וואין ספק מוציא מידי ודאי ואין ספק מוציא מידי ודאי והא תניא חבר שמת והניח מגורה מליאה פירות ואפילו הן בני יומן הרי הן בחזקת מתוקנין והא הכא דודאי טבילי הני פירי וספק מעושרין וספק לא מעושרין וקאתי ספק ומוציא מידי ודאי התם ודאי וודאי הוא דודאי מעשרי בדר' חגינא חזוואה ר' דא"ר חגינא חזוואה ה"חזקה על חבר שאין מוציא מתחת ידו דבר שאינו מתוקן ואי בעית אימא ספק וספק הוא דילמא מעיקר' אימור דלא טבילי כר' אושעיא דא"ר אושעיא ומוערים אדם על תבואתו ומכניסה במוץ שלה כדי שתהא בהמתו אוכלת ופטורה מן המעשר ואין ספק מוציא מידי ודאי והתניא אמר ר' יהודה מעשה בשפחתו של מציק אחד בריומן שהטילה נבל לבור

אין חוששין שמא גיררה חולדה. ואם תאמר והא מרישא שמעי' דקמי כל מקום שאין מכניסין צו חמץ אין צריך בדיקה א' מריץ דהוה מוקמינן צשאין חולדה וצדלס יכילין להלך סם: **בל** מקום שהולדה וברדס וחזיר מצויין שם אין צריך בדיקה.

אומר ר"י דהניס מותיין ליכנס צבמי עובדי כוכבים אפי' אין חזיר וחולדה מצויין שם משום דמניא צמוספתא ס' דלין מדורות העובדי כוכבים צמוצה לארץ: **בבשר לא משיירא.** אומר ר"ת דהיינו דוקא צשר נפליס דרתיך דהא צפרק [שני] צדיק

מתני' אין חוששין שמא גיררה חולדה מבית לבית וממקום למקום דא"כ מחצר לחצר ומועיר לעיר אין לדבר סוף: גמ' טעמ' דלא חוינא דשקל הא חוינא דשקל חיישינן ובעי בדיקה ואמאי נימא אכלתיה מי לא תנן מדורו העכו"ם טמאים וכמה יישהה במדור ויהא המדור צריך בדיקה ארבעים יום ואע"פ שאין לו אשה ויובל מקום שהולדה וחזיר יכולין להלך א"צ בדיקה א"ר זורא לא קשיא הא בבשר והא בלחם בבשר לא משיירא בלחם משיירא אמר רבא האי מאי בשלמא התם אימור הוה אימור לא הוה ואם תמצא לומר הוה אימור אכלתיה אבל הכא דודאי דחוינא דשקל מי יימר דאכלתיה הוי ספק ודאי וואין ספק מוציא מידי ודאי ואין ספק מוציא מידי ודאי והא תניא חבר שמת והניח מגורה מליאה פירות ואפילו הן בני יומן הרי הן בחזקת מתוקנין והא הכא דודאי טבילי הני פירי וספק מעושרין וספק לא מעושרין וקאתי ספק ומוציא מידי ודאי התם ודאי וודאי הוא דודאי מעשרי בדר' חגינא חזוואה ר' דא"ר חגינא חזוואה ה"חזקה על חבר שאין מוציא מתחת ידו דבר שאינו מתוקן ואי בעית אימא ספק וספק הוא דילמא מעיקר' אימור דלא טבילי כר' אושעיא דא"ר אושעיא ומוערים אדם על תבואתו ומכניסה במוץ שלה כדי שתהא בהמתו אוכלת ופטורה מן המעשר ואין ספק מוציא מידי ודאי והתניא אמר ר' יהודה מעשה בשפחתו של מציק אחד בריומן שהטילה נבל לבור

מתוקנין היינו צדיק דלא חזו אלא לבהמה והא דפריך צממות צפרק רבי ישמעאל (דף סו: ושם) אמאי דקאמר מירוח הנכרי אינו פטור משום צעלי כסין פירוש עשירים שמוכרין תבואתן לנכרי קודם מירוח וחזירין וקונין מהן אחר מירוח תרומה נמי אפשר דעביד כרבי אושעיא וכו' משמע דלגמרי פטור ר' פ' צביד לכו כרבי אושעיא וצמדי דמאלל צממה מה ועילו חכמים צממתן: **בד' שתהא בהמה אוכלת.** צממה דצבול שראה פני הבית אפילו בהמה נמי לא אכלה ומימה לר"י מאי שח משאר הנאה דשרי דלא מנינו טבל שהוא אסור בהנאה ויש לומר דדרשינן צממה מדליקין (שבת סו: ושם) גבי אין מדליקין צבול טמא משום דכתיב את משמרת תרומתי צבתי תרומות הכמוז מדבר אחת טהורה ואחת טמאה מה טהורה אין לך צה אלא משעת הרמה וילין א' אף טמאה כן ו' היינו הדלקה ו' והדר גמיר טהורה וכן טמאה מה טמאה דמיתסר בהדלקה קודם הרמה אף טהורה וכן להאכיל לבהמה וכל הנאה של כלי' ומהכא נמי ידעינן דלין שראל מאכיל לבהמה כרשי תרומה ורש"י לא פי' כן צבנתו:

בשפחתו של מציק ובהן והציץ ירדע אם ובר אם נקבה. מכלן אין להוכיח דשפחה מטמאה צלידה לשמא של גצירתה היה ר"ת מיהו צמ"כ אמרינן צבדיד דבר אל צני ישראל אין לי אלא צני ישראל מנין לרבות גיורת ושפחה משוחררת ושאין משוחררת מ"ל אשה והא דפריך צ' הערל (בימות עד: ושם) מי מליאת אמרת תרומה כתיב וכל המניא דבר אל צני ישראל גיורת ושפחה משוחררת מנין מ"ל אשה הא דנקט התם משוחררת לא למעושי שאין משוחררת אלא קהל הביתיים אדם דלא פריך אלא ממשוחררת כדמסיק ואי ס' לתרומה משוחררת צנות מיכל תרומה נינהו ושאין משוחררת אכלה שפיר אס היא של ס' והאומר ר"י דכהן שטוה היה דלפילו אס נאמר של גצירתה היה וכהן זה קרוב היה לו ליעמא דלמרינן צמורת כהנים דלין כהן מטמא נפליס דרומיא דלציו ואמו צעינן צני קיימא ר"ת ועוד דכאן לא היה לצורך המת א':

ספק אמרינן בחזקת מתוקנין. ולא והתניא מעשה בשפחתו של מציק אחד בריומן. פירוש שם

הבר שמת. חבר שמת. חזר הנאמן על המעשרות ומת (לעבר ד'.) ואפילו הן בני יומן. שמתו היום (שם.) הרי הן בחזקת מתוקנין. דודאי לא אלא מתחת ידו עד שגמרו כל מלואו (שם.) דרדאי טבילי. כיון שאין חזירין שגמרה שגמרה מלאכתן ודאי (שם.) הבה ודאי וודאי הוה כי הוי דפשיטא לך שחי עטל הכי נמי פשיטא לך שישקן החזר מיד שמוקן צב' ודאי (שם.) חזקה על חבר שאינו מוציא מתחת ידו דבר שאינו מתוקן. דהואיל ופירי דדייה הוא עליה דדייה רמי ומי' לנפסי (שדורבן ד'.) כר' הושעיא. דהניסיה מיון שלה ולא רחא פי' הניסיה. ואפי' טעל שלל רחא פי' הניסיה מתסר צבכילת קבע והכא מתוקנין לכו בחזקת מתוקנין ושקין לכו צבכילת קבע אין ספק ספק מוילא מידי ודאי, דלכלית קבע דלדוריא, אלא צמשינן ומתירנן את דמיתסר הוה יעמרה רכנן לחזקת חבר לתקנתה דיקה, אכל א' הוי חושינ ליה צמשינן וצמשינן קודם שראו פני הבית וזכא לכלל טבל לא נפקי מו מידי ודאי עד דמעשיננהו קמן (ע"ז ט"ז.) ובמניסה במוץ שלה. כתיב טעל כהמה, ומכלל כתיב פטור מן המעשר (מנחות ק"ט: א') צמון שלה, קודם שזיהו חמץ שאין מתחייב נמשע מן המורה אלא בראיית פני הבית ומשערה בכרי, אכל לפני מירוח אין ראיה פני הבית קובעת, דגבי תרומה ומעשר כתיב דגן, ראשית דגן, והא המירוח, לייפק צממתיסא לבית קודם מירוח א' הקבע למעשי מן המורה, ורכנן הוא דאקרו וצממ קבע צבנר שלל צממ מלאכתו, אכל אכלת אשה לא אסור, ומכלל כתיב אשה אסור, (ברכות א' וכו') ע"ז שם וזכא (שם) וכו' צבנר שפחה ראית פני הבית לא נגמרה מלאכתו למעשר, מן ה' משיירא אפי' שפחה שפחה ממנה לאחר שהניסה, מידי דהוה אמכיס פירות דין גגו וקפיפו צבתי אפילו היא מותרת, דיקמין לן דפטורין מן המעשר הואיל ולא רחמא את הפחה (נ"ה) ו' שם (ע"ז ע"ז) אכל א' רחא פני הבית אפילו מאכל כהמה חייב צממער,

דעה דמתן (דמאי פ"א מ"ג) הלוקס לרע וצבמה פטור, צמאי מנין (ע"ז שם.) וזכא

א מ"י פ"ג מהלכות מתן ומלא הלכה ז
במג עשין על טו"ע אריס
פי' תל ספקי א'
א ב מ"י פ"א מהל'
טמאת מת הלכה ז'
ב ג שם הלכה ז'
ב ג ד שם הלכה ט'
ה נ"י פ"י מהל' מעשר
הלכה ז'
ד ו מ"י פ"ג מהלכות מעשר הלכה ז'
ט עשין קלמ טו"ע י"ד פי' שלל ספקי פד:

מוסף תוספות

א. ואי חוששין אמאי לא. מ"י ה"ר י. ב. ואורחיה הוא. מוס' ה"א"ש. ג. [והא] לא שכיח הוא. מוס' ה"א"ש. ד. כלומר מה הועילו וצדק קאמר וכו' מאי קא פריך, נחמד היה טפי למעבר ע"י גוי כדי לפטרה לגמרי. מוס' ה"א"ש. ה. ואמאי אין מירוח חזיר פטור. א. פי' אכילה. שם. ח. אין לך בה אכילה. ט. אלא משעת הרמה ואילך. שם. י. אבל הנאה שנתה על כליה שרי. מוס' שם. כו. והשפחה נטלתו ומתלתו לבור. מ"י ה"ר י. א. לאפקי נפליס דלאו בני קיימא בניהו. מוס' ר"פ. ג. שחרי חזיר חזק מטמא לקרובי אלא לצרכן לקבוצ ולהביא להם איין וחכייים אבל בלא הכי לא. מ"י ה"ר י.

רבינו חננאל

אין חוששין שמא גיררה חולדה מבית לבית. חושש הוא דלא וייששין, הא אילו חזירין לחולדה דשקלא נחמא קמן צריך לבדוק עד דרשכח לה. אמאי נימא אכלתיה, כדתינן בסוף אהילות בענין מדורות הדיים טמאים וכו', כל מקום שהולדה וחזיר יכולין להלך אין צריך בדיקה, דאמרינן כל שרץ שהיה שם הלל אכלתיה. ופריך ר' וירא מחזירי בבשר שרץ דלא משיירא, לפיכך שרץ דלא משיירא, דהכא וייששין, מחזירי דהכא בלחם שם דמשיירא. רבא אמר התם באהילות וספק וספק הוא, אמרינן שמא שרץ היה שם. ואם היה שם שמא אכלתיה החולדה וחזירי. הכא דדאי היה שם פת, ומשמא אכלתיה חולדה לא שרירין ליה. דאין ספק דוחה ודאי. ומתמחין ולא. והתניא חבר שמת והניח מגורה מליאה פירות וכו'. ודחינן התם נמי ודאי הוא שיעשין, כל י חזקה היא על החבר שאינו מוציא דבר שאינו מתוקן מתחת ידו. ירושלמי ובלבד שמת שריבויהו. ודאי אמרינן לא משיירא. וכו' אושעיא צביד דאמר מעריס אדם על החבואה ואינו עושה אותה גורן, אלא מבניסה במוץ שלה כדי שתהא בהמתו אוכלת המרץ ופטורה מן המעשר, לפיכך אמרו בחזקת מתוקן הוא, אבל אלו נתבאר ודודאי טבילי לא מקום. שהטילה נבל לבור,